

GORZKO (72) *av*

gorzko (70), **gorzko** (1), **gorsko** (1), [**horko**]; gorsko *Mącz*; gorzko : gorzko *HistAl* (4 : 1).

Oba o jasne.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. O smaku: *nieprzyjemnie, paląco, cierpko; amare Cn* (16) : Iako to zeliczko ieft iedno iadowite á drugie gorzkie/ tako też wam Czarownice aby było tak iadowitho y gorzko od mego bydła pożyteczku. *LudWieś B3v; RejZwierz 133v; BielKron [85²]; RejAp 87; Abowiem záchorzáłemu ciálu byś mu y czukier dał/ tedy mu fie włyztko gorzko widzi. RejZwierz 87; ták fię wnich kocham iáko dziećię gdy go mátká bije/ á od pierśi gorzko pomázanych odładza. SkarŻyw 335.*

W przeciwstawieniu: »słodko ... gorzko« (7): á zác iulf ták czuyne fą smyflly moię/ áby mogły rozeznác co flotko co gorzko [*suave aut amarum*]? *Leop 2.Reg 19/35; RejAp 88v [3 r.]*, Ffv, Ff3; *GórnDworz F.*

Szereg: »gorzko, przykro« (1): Dziwný to Trank čarné ziele Ktemu piełunu tak wielié Gorzko/ przjkro/ to tak będzie A fnacz fercze zemdlj włedzie *RejKup q6.*

W przen (2) : Gdy vłyfzyfz Opuść żonę dzieći máiętność/ to ieft/ nie dbay o tho nie dla mnie/ á náfláduy mnie/ o gorzkołz to będzie w żywocie. *RejAp 89, 89.*

2. *Bolesnie, bardzo przykro; amare Cn* (56) :

a. *Okrutnie, dręcząco, bezlitośnie, ciężko, źle* (11) : bo mułfę fám vcirpietz zań/ ij gorzko vmrzetz. *OpecŻyw 1v, 164; RejWiz 182v; Amaraco, Czinię gorsko. Mącz 7c; RejZwierz 87; Pátrz á poznay/ iáko gorzko ieft/ iżeś opuściłá Páná Bogá twego SkarJedn 387.*

gorzko komu, czemu (3): ty znaś iako gorzko ieft fertzmu memu ij dułfy moié twoié rozłączenié nocy przyflle *OpecŻyw 159; RejZwierz 87 marg, Aaa3v.*

W przeciwstawieniu: »gorzko ... słodko« (1): A nic nie jest tako gorzko, Co się im nie widzi słodko *BierRożm 19.*

Szereg: »gorzko a przykro« (1): Tyć záprawdę rzeczy y obyczáie chowámy/ ktore iefliby trzymác chciał/ tobie fie będzie widziáło gorzko á przikro *HistAl I7v.*

b. *Żalośnie, smutnie, rzewnie, rozpaczliwie* (45) : Częgo wnetże ciężko żáluiać/ fámá ná fię gorzko nárzekáá *SkarŻyw [237]; Grzechow gorzko żáluiać láfkę otrzymáá. LatHar 519.*

gorzko czemu (1): ty wiefz oycá twego y męże iego/ że rycerze fą/ á gorzko (ich) dułzy [*amari animo sunt*]/ fą iáko niedzwiedz ofieroćiały wpolu *BudBib 2.Reg 17/8.*

Zwrot: »gorzko płakać (a. oplakiwać)« = *flere amare PolAnt, Vulg [szyk zmienny]* (42); A wyśfedłfy Piotr z onego domu/ wielmi gorzko plakál żáluiaćz iż fie fwęgo miłtrza zaprzál. *OpecŻyw 113, 15v, 22v, 67v, [80] [2 r.]*, 81 (27); á Alexander podłóżywłfy fzyię swoię pod mari/ gorłzko płáczác fzedł. *HistAl G2v, G4v, M8v, N3; MurzNT Matth 26/75; Leop Luc 22/62; HistRzym 18; BudNT Luc 22/62; SkarŻyw 454; Lzámi twymi gorzko iż mię oplákuiefz/ Słufznie/ s chući czynifz/ ktorą mnie miłuiefz. WisznTr 31, 15; LatHar 721; WuNT Matth 26/75, Luc 22/62; SkarKaz 385a; [y plakála barszo horko [*plorabat amarissime*] *HistAl 1510 531, 539, 540.*]*

Synonimy: 2.a. *ciężko, dotkliwie, okrutnie, srogo; b. ciężko, markotno, przykro, smutno.*